

Aftenposten

Bevar museene!

 Aftenposten Aften

- 2009-07-16

- Page: 32

- Section: Debatt

- Part: 1

Author: SKAGESTAD ODD GUNNAR

Emne: Museer|Vedlikehold

Museumsdød. For 100 år siden oppfordret futurismens grunnlegger Filippo Marinetti oss til å «brenne museene». Det kan virke som om han har gitt inspirasjon til dagens politikere.

ODD GUNNAR SKAGESTAD

Ville brenne museene.

Det er nå 100 år siden futurismens grunnlegger Filippo Marinetti formulerte parolene «Brenn museene!» og «La oss drepe måneskinnet!». Det Futuristiske Manifest slo aldri helt an i Norge. Men under nye merkelapper som poststrukturalisme og dekonstruktivisme har Marinettis holdninger fått en renessanse. Hos oss har hans reinkarnerte tankegods manifestert seg i et ideologisk prosjekt som har som hensikt å bryte ned museenes funksjon som bevarere og ankerfester for det vi måtte ha av dannelsesstradisjon i vårt land. Gammeldags folkeopplysning erstattes med virksomhet som tilsikter å «bryte med tilvante forestillinger», som en av prosjektets strateger, tidligere statssekretær Yngve Slettholm i Kulturdepartementet, formulerte det.

Museumsreform

Et av delprosjektene er Museumsreformen, som gjennomføres av noe som heter «ABM-utvikling - Statens senter for arkiv, bibliotek og museum». Resultatene er slående: I løpet av Mangfoldsåret 2008 klarte Kulturdepartementet å redusere antall museer her i landet fra 800 til 100 gjennom sammenslåinger og opprettelse av større enheter. Om Marinetti ville latt seg imponere, vites ikke, men departementets mål er å få antallet ned i 60 - formodentlig et håndterbart volum selv for en etat som ønsker å ha færrest mulig aktører å forholde seg til i sin maktutøvelse.

Det er ikke bare museene som gjennomgår en opprivende nedbrytningsprosess. Også andre kulturinstitusjoner - biblioteker og ikke minst eldre byggverk av kulturhistorisk eller arkitektonisk betydning - ligger dårlig an. Og dette er en utvikling som først og fremst rammer hovedstaden.

Endringsepidemi

Det går en farsott over Oslo by. En epidemi truer med å skamfere - irreversibelt - byens ansikt og dens sjel. De få monumentalbygninger som har kunnet minne oss om at vi engang var en kulturnasjon, står for fall. I stedet skal det komme en serie historieløse nybygg i klynger nede ved vannkanten. Slik skal minnene om vår fortid legges i grus, slik skal sporene etter historiens dramaturgi slettes, i futurismens ånd.

Våre øvrigheter - de statlige så vel som de kommunale - har fått øynene opp for synergien mellom kulturpolitikk og byutvikling - en synergi med sprengkraft i overført så vel som konkret forstand. Er denne metakulturelle sprengningsmanien noe som vi - og byen vår - har godt av? Spør gjerne, men forvent ikke noe svar. Iallfall ikke på de grunnleggende spørsmålene om hvorfor det er så om å gjøre å smadre vår kulturarv, inkludert de byrom og bygningsmasser som danner den fysiske ramme om kulturarven og som samtidig utgjør den ytre og visuelt viktige del av denne.

Fusjonsmonster

Fortellingen om Nasjonalmuseet er en skrekkhistorie om hvordan det går når uforstand, jåleri og maktbrynde - under dekke av et tynt kulturelt alibi - tar overhånd. I en artikkel i Aftenposten 4. desember 2008 stilte arkitekt Fredrik A.S. Torp et dusin konkrete spørsmål

som alle gjaldt Nasjonalmuseets eksistensberettigelse. Syv måneder er gått, og ingen ansvarlig instans har ennå sett seg beføyet til å besvare Torps betimelige spørsmål.

Mangelen på lydhørhet er forståelig, for noe vettugt svar er knapt mulig å gi. Helt fra stiftelsen i 2003 har fusjonsmonsteret «Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design» fremstått som en sammenhengende skandaleføljetong - et prosjekt som ikke har hatt noe annet kjent formål enn å rasere eksisterende livskraftige og tradisjonsrike kulturinstitusjoner, samt å tilfredsstillende klåfingrede kulturoperatørers forfengeligheit.

Lokalisering

Denne debatten har våre myndigheter ikke villet ta. Til gjengjeld har øvrighetene, med kulturministeren i spissen, gått høyt ut på banen i en annen debatt - nemlig spørsmålet om museets lokalisering. Her har budskapet vært overmåte klart: Nasjonalmuseet skal til Vestbanen, noen omkamp skal ikke finne sted, og dermed basta!

Gjennomføring av store, skjellsettende politiske prosjekter medfører stundom «collateral damage», som det så kjekt heter på militærspåket. Man kan jo ikke lage omelett uten å knuse egg, kan man vel?

Kulturlandskap forfaller

Hovedstadens urbane kulturlandskap forfaller, forvitrer og forringes - i kulturpolitikken navn. Blant vandalismens ofre finner vi Nasjonalgalleriet, Deichmanske bibliotek, Historisk Museum, Kunstindustrimuseet og Munch-museet. Det verserer endog planer om å flytte vikingskipene fra Bygdøy til Bjørvika (Arnebergs monumentale båtnaust sies å være i utakt med tidens smak, og formodentlig modent for kondemnering). Det forlyder at også «de gamle vestbanebygningene» trolig må rives for å skaffe plass til Nasjonalmuseet.

Marinettis program gikk ut på at man skulle «brenne alle broer til fortiden, ødelegge museene, bibliotekene, akademier av enhver type». Futurismen ble en forløper for utviklingen av den italienske fascisme, og Marinetti skulle selv med tiden innta posisjonen som kulturpolitisk hoffideolog for Mussolinis regime.

Ny futurisme

Med sine idealer ville Marinetti utvilsomt også ha følt seg hjemme i våre dagers norske poststrukturalistiske og dekonstruktivistiske virkelighet. Og mens vi skriver 2009 kan vi samtidig minnes at det er 100 år siden denne mannen sto frem med sitt epokegjørende futuristiske manifest - et åremål som burde mane til ettertanke.

«Helt fra stiftelsen i 2003 har fusjonsmonsteret «Nasjonal- museet for kunst, arkitektur og design» fremstått som en sammenhengende skandaleføljetong»

Image text: Hovedstadens urbane kulturlandskap forfaller, forvitrer og forringes, og Nasjonalgalleriet er blant ofrene, mener Odd Gunnar Skagestad.

FOTO: LIV HEGNA

©Aftenposten